

01/01/2009

Penjant d'un fil

QÜESTIÓ DE PASSAPORTS

"Ni tothom sap les mateixes coses ni tothom actua de la mateixa manera. No totes les cultures són idèntiques"

Carles Boix

Com mana la tradició, tothom comença l'any formulant (en silenci o públicament) un (o tres) desitjos. Això està bé. Però, com obliga la raó (abans d'*axampanyar-se* o, potser després, un cop dissipades les boirines de la revetlla), cal fer un esforç per conèixer el terreny on s'arrelen els nostres desitjos. I això últim, avui en dia, no és fàcil, envoltats de tants falsos profetes, que juren i perjuren públicament que només hi ha "persones", que tots som iguals, que la cultura i els valors propis de cada societat no compten gens i no expliquen res, que qualsevol defensa del particularisme i qualsevol signe de patriotisme són formes d'egoisme disfressat, i que l'home nou, despullat de tota mena d'artificis socials i nacionals, ens espera a la propera cantonada en forma d'individu cosmopolita (aquesta última, per cert, una de les justificacions soviètiques més robustes del gulag). Sí, desafortunadament, aquesta ideologia dominant la prediquen un número gairebé infinit de publicistes i personalitats públiques: ciutadans que fan de candidat nus de roba (i d'idees), líders populars que van haver de repetir cursos de batxillerat quan eren joves, ex directores de biblioteques nacionals que ara firmen manifestos contra el capitalisme (sanguinari), articulistes empordanesos que professen un federalisme inodor propi de ciutadans-pel-canvi, professors universitaris que van recobrar el seu hipotèlem maxista quan mitja dotzena de ressentits va bombardejar Manhattan, i un llarg etcètera que em deixo al tinter per a no esgotar el meu lector.

Les coses, però, no són així de fàcils i universals. Ni tothom sap les mateixes coses ni tothom actua de la mateixa manera. No totes les cultures són idèntiques: unes són, precisament, el "caldo de cultiu" adequat per inventar la penicil·lina i l'iphone; altres només serveixen per matar tota cuca viva sota el sol. I, malgrat una aparença compartida de força i de democratismes, no tots els Estats són iguals: n'hi ha que, com el dissabte evangèlic, estan fets per a servir els seus ciutadans; d'altres tracten els seus membres com a súbdits, com a possessions infantívoles, com a números intercanviables.

Mireu, si no, la carta de presentació de dos Estats diferents: l'americà i l'espanyol. Agafeu el passaport d'un ciutadà dels Estats Units i obriu-lo per la segona pàgina. En tres llengües i polidíssima lletra itàlica, d'un blau fort (sota blau desmaiàt), hi podreu llegir el següent text: "La secretària d'Estat dels Estats Units d'Amèrica [hi poso el femení perquè la Sra. Clinton farà de secretària d'aquí a pocs dies] sol·licita a les autoritats competents permetre passar el ciutadà o nacional dels Estats Units aquí esmentat sense retards ni dificultats, i, en cas de necessitat, donar-li tota ajuda i protecció lícites."

I ara compareu aquesta apel·lació forta i raonada a totes nacions estrangeres a valorar i protegir

el ciutadà americà amb el text del passaport espanyol: “El Estado español se reserva la propiedad de este pasaporte, sin perjuicio de los derechos de su titular, y, en consecuencia, recomienda a éste la máxima diligencia en su custodia y autorización y ruega a cualquier Autoridad u otra persona su entrega a las Autoridades españolas en caso de extravío o uso indebido”. (No hi he trobat la versió catalana entre les dues dotzenes de llengües que es fan servir per reproduir aquell paràgraf a la pàgina 32 del passaport.) Qui gosa anar amb aquest passaport a la mà per demanar ajuda a la legació espanyola a l'estranger? O a la policia del país visitat? Si heu plastificat el passaport per a protegir-lo de cops i viatges correu el risc de ser acusats d'haver-lo modificat sense la deguda autorització del seu propietari (el poble espanyol sobirà). Però, si no el plastifiqueu i l'hostessa de l'avió hi vessa una tassa de cafè recremat, encara us ficaran a la presó per manca de diligència. Quan per a entretenir l'avorriment vacu dels aeroports rellegeixo el text espanyol tinc la sensació de ser alhora: una base “imponible”, una instància escrita per triplicat, un home que ha perdut tots els recursos contencioso-administratiu, un televident de la zona del “Nordeste de la Península” (on, a sobre, l'home del temps anuncia que no hi fa sol i no en farà durant setmanes senceres) i un apàtrida penjat (cap per avall) per determinades parts molt doloroses. I, ara què hi penso, quan a l'aeroport del Prat de Llobregat baixo de l'autobús-jardinera que em porta de l'avió a la terminal i ensenyo el meu passaport, serà per tot això que el policia nacional de torn no em diu ni bon dia (ni buenos días tampoc)? No em saluda per què està massa atabalat mirant que el passaport continuï intacte? O per què sóc, com ell mateix, una mera base imposable?

Ara fa molts anys la meua dona i jo vàrem haver de visitar un dels consolats espanyols als Estats Units. El cònsol, tot ell amabilitat, ens va rebre de seguida. Quan va veure que l'Alícia estava esperant, ens va felicitar calorosament. I, sabent que vivíem als Estats Units, va afegir amb tota sinceritat, en un to proper a una ordre: “Y, sobre todo, asegúrense que su hijo tenga la ciudadanía y el pasaporte norteamericanos. Porque, en este mundo, nunca se sabe lo que puede pasar”. Segur que, com jo, el senyor cònsol també devia haver passat moltes hores mortes a l'aeroport (o a l'oficina) llegint i rellegint el text espanyol. Mare de Déu Senyor, quant de seny desaprofitat que corre pel món!

Que tingueu un feliç 2009 i que es facin realitat els vostres desitjos personals i nacionals!